

Το Πολιτικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενότητα 3η: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Γεώργιος Ανδρέου
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Περιεχόμενα ενότητας

1. Το θεσμικό πλαίσιο της Επιτροπής
2. Η ιστορία της Επιτροπής
3. Σύνθεση
4. Ιδιότητες
5. Αρμοδιότητες
6. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής
7. Διορισμός Επιτροπής- Πρόεδρος
8. Διορισμός Μελών
9. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος
10. Αλλαγή Μελών
11. Πρόταση Δυσπιστίας

Σκοποί ενότητας

- Να κατανοηθεί ο θεσμικός ρόλος και η σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Να καταγραφούν οι αρμοδιότητες και οι λειτουργίες της Επιτροπής.
- Να εξεταστεί ο ρόλος του Προέδρου της Επιτροπής και η διαδικασία διορισμού του.
- Να περιγραφεί η διαδικασία διορισμού και αλλαγής των μελών της Επιτροπής.

Το Θεσμικό πλαίσιο

- Ένα εκτελεστικό όργανο της Ένωσης
- Ένα ανεξάρτητο όργανο
- Ένα μόνιμο όργανο
- Ένας εξισορροπητικός μηχανισμός

Ιστορία της Επιτροπής

- Ένα όργανο μόνιμο λόγω των πολλών δραστηριοτήτων της Κοινότητας
- Με ευρεία εκτελεστική εξουσία (βλέπε Ανώτατη Αρχή)
- Υπό τον έλεγχο των κρατών μελών
- Χωρίς λαϊκή νομιμοποίηση
- Η Επιτροπή μέχρι τα τέλη του '70 → διοικητικό – εκτελεστικό όργανο και θεματοφύλακας των Συνθηκών
- Η εξαίρεση Walter Hallstein → προσπάθεια αυτονόμησης και πολιτικοποίησης → αποτυχία
- Η νέα κατάσταση της δεκαετίας '80 → Jacques Delors → η νέα Επιτροπή

Σύνθεση

- Πριν τη Συνθήκη του Άμστερνταμ 2 επίτροποι για τα μεγάλα κράτη. Κατόπιν ένας ανά ΚΜ.
- **ΣΗΜΕΡΑ. Άρθρο 17 (ΣτΕ):** Η Επιτροπή περιλαμβάνει έναν υπήκοο από κάθε κράτος μέλος (μέχρι το 2014 – η επόμενη απαρτίζεται από αριθμό μελών που αντιστοιχεί στα δύο τρίτα του αριθμού των κρατών μελών, εκτός εάν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφασίσει ομόφωνα να αλλάξει τον εν λόγω αριθμό).
- Η θητεία της Επιτροπής είναι πενταετής. (Μέχρι τη Συνθήκη του Μάαστριχ 4 χρόνια).
- Η θητεία τους δύναται να ανανεωθεί.

Ιδιότητες

- Επιλέγονται βάσει των γενικών ικανοτήτων και της προσήλωσής τους στην Ευρωπαϊκή ιδέα και μεταξύ προσωπικοτήτων που παρέχουν πλήρη εχέγγυα ανεξαρτησίας.
- Η Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντά της με πλήρη ανεξαρτησία.
- Δεν επιζητούν ούτε δέχονται υποδείξεις από κυβερνήσεις, θεσμικά όργανα, λοιπά όργανα ή οργανισμούς.
- Απέχουν από κάθε πράξη ασυμβίβαστη προς τα καθήκοντά τους ή την εκτέλεση του έργου τους.
- Τα κράτη μέλη σέβονται την ανεξαρτησία τους και δεν επιδιώκουν να τα επηρεάζουν κατά την εκτέλεση του έργου τους.
- Δεν δύνανται να ασκούν άλλη επαγγελματική δραστηριότητα, αμειβόμενη ή μη (και μετά το τέλος της θητείας – καθήκοντα εντιμότητας και διακριτικότητας).

Αρμοδιότητες (1/2)

Άρθρο 17

- Προάγει το κοινό συμφέρον της Ένωσης και αναλαμβάνει τις κατάλληλες πρωτοβουλίες για τον σκοπό αυτόν.
- Μεριμνά για την εφαρμογή των συνθηκών και των μέτρων που θεσπίζονται βάσει αυτών από τα θεσμικά όργανα.
- Επιβλέπει την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης.
- Εκτελεί τον προϋπολογισμό και διαχειρίζεται τα προγράμματα.
- Ασκεί συντονιστικά, εκτελεστικά και διαχειριστικά καθήκοντα σύμφωνα με τους όρους που προβλέπουν οι Συνθήκες.

Αρμοδιότητες (2/2)

Άρθρο 17

- Εξασφαλίζει την εξωτερική εκπροσώπηση της Ένωσης, πλην της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.
- Διατυπώνει συστάσεις ή γνώμες για θέματα που αποτελούν αντικείμενο της συνθήκης.
- Αναλαμβάνει πρωτοβουλίες για τον ετήσιο και πολυετή προγραμματισμό της Ένωσης.
- Έχει ίδια εξουσία λήψεως αποφάσεων.
- Συμπράττει στη διαμόρφωση των πράξεων του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου.
- Έχει την νομοθετική πρωτοβουλία.

Εκτελεστικές αρμοδιότητες

- Καθημερινή παρακολούθηση της εκτέλεσης των κοινοτικών αποφάσεων.
- Επικουρία στα κράτη μέλη και υποβολή προτάσεων για την ορθή εκτέλεση των αποφάσεων.
- Υιοθέτηση εκτελεστικών πράξεων χωρίς άλλη παρέμβαση των νομοθετικών οργάνων.

Ελεγκτικές αρμοδιότητες

- Μεριμνά για την εφαρμογή της Συνθήκης.
- Αιτιολογημένη γνώμη και παραπομπή στο Δ.Ε.Κ. για μη εφαρμογή ή κακή εφαρμογή κοινοτικής νομοθεσίας.

Νομοθετικές αρμοδιότητες

Άρθρο 17

- **ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ:** Εκτός των περιπτώσεων για τις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως, νομοθετική πράξη της Ένωσης μπορεί να εκδίδεται μόνο βάσει προτάσεως της Επιτροπής. Οι λοιπές πράξεις εκδίδονται βάσει προτάσεως της Επιτροπής, εφόσον αυτό προβλέπεται στις Συνθήκες.
- Προτάσεις για μεσοπρόθεσμη εξέλιξη της Ένωσης.
- Διαπραγματευτικός παράγοντας στην διοργανική νομοθετική διαδικασία.

Αρμοδιότητες εκπροσώπησης

- Αντιπροσωπεύει την Ένωση σε διεθνείς δραστηριότητες που ανήκουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης και όταν της το ζητείται.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής

- Ιστορικά – ένα μέλος μεταξύ των άλλων.
- Οριζόταν κοινή συναινέσει από τα κράτη μέλη.
- Η εξέλιξη του Προέδρου
 - ❖ Συντονιστής
 - ❖ Επί κεφαλής
 - ❖ Πολιτικός ηγέτης
 - ❖ Τα τελευταία 15 χρόνια – πρώην πρωθυπουργοί (Σαντέρ, Πρόντι, Μπαρόσο).

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής- αρμοδιότητες

- Καθορίζει τους προσανατολισμούς στο πλαίσιο των οποίων η Επιτροπή ασκεί τα καθήκοντά της.
- Αποφασίζει σχετικά με την εσωτερική οργάνωση της Επιτροπής προκειμένου να διασφαλίζονται η συνοχή, η αποτελεσματικότητα και η συλλογικότητα της δράσης της.
- Διορίζει αντιπροέδρους, πλην του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, μεταξύ των μελών της Επιτροπής.

Ο Διορισμός της Επιτροπής – πρόεδρος- άρθρο 17

- **Α' φάση – διορισμός του Προέδρου της Επιτροπής**
 - Λαμβάνοντας υπόψη τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αφού προβεί στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, **αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία**, προτείνει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έναν υποψήφιο για το αξίωμα του προέδρου της Επιτροπής.
 - Ο υποψήφιος αυτός εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με την **πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν**.
 - Εάν ο υποψήφιος δεν συγκεντρώσει την πλειοψηφία, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, προτείνει εντός μηνός νέον υποψήφιο, ο οποίος εκλέγεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με την ίδια διαδικασία.

Διορισμός των μελών

➤ Β' φάση

- Το Συμβούλιο, σε κοινή συμφωνία με τον εκλεγέντα πρόεδρο, καταρτίζει τον κατάλογο των άλλων προσώπων που προτείνει να διορισθούν μέλη της Επιτροπής. Τα πρόσωπα αυτά επιλέγονται βάσει των προτάσεων των κρατών μελών.

➤ Β - Γ' φάση

- Ακροάσεις των μελών της Επιτροπής από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

➤ Γ' φάση

- Ομαδική έγκριση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Ο πρόεδρος, ο ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας και τα άλλα μέλη της Επιτροπής υπόκεινται, ως σώμα, σε ψήφο έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Διορισμός των μελών- ειδική περίπτωση – ο ύπατος εκπρόσωπος

Ο Ύπατος Εκπρόσωπος για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.

- Νέο θεσμικό στοιχείο με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας.
- Διαδέχεται τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου και ύπατο εκπρόσωπο για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας.
- Γίνεται μέλος (ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ) της Επιτροπής.
- Προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων.
- Μεριμνά για τη συνοχή της εξωτερικής δράσης της Ένωσης.
- Είναι επιφορτισμένος, εντός της Επιτροπής, για την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα των εξωτερικών σχέσεων και για τον συντονισμό των άλλων πτυχών της εξωτερικής δράσης της Ένωσης.

Διορισμός του ύπατου εκπροσώπου

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία και με τη συμφωνία του προέδρου της Επιτροπής, διορίζει τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας.
- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να τον απαλλάξει από τα καθήκοντά του με την ίδια διαδικασία.

Επιλογή των μελών όταν τα μέλη είναι λιγότερα από ένα ανά ΚΜ

- Βάσει συστήματος εναλλαγής που θεσπίζεται ομόφωνα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.
- Τα κράτη μέλη αντιμετωπίζονται με απόλυτη ισοτιμία → η διαφορά μεταξύ του συνολικού αριθμού των θητειών από υπηκόους δύο δεδομένων κρατών μελών δεν δύναται ποτέ να υπερβαίνει τη μονάδα.
- Κάθε διαδοχική Επιτροπή συγκροτείται κατά τρόπο ώστε να αντικατοπτρίζει ικανοποιητικά το δημογραφικό και γεωγραφικό φάσμα του συνόλου των κρατών μελών.

Αλλαγή μελών

- Θάνατος
- Παραίτηση
- Παραίτηση εφόσον του το ζητήσει ο πρόεδρος
- Απαλλαγή για βαρύ παράπτωμα με απόφαση του Δικαστηρίου ή διότι δεν πληροί πλέον τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την άσκηση των καθηκόντων – κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου με απλή πλειοψηφία ή της Επιτροπής.
- Το μέλος αντικαθίσταται ΓΙΑ ΤΟ ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ από νέο μέλος της αυτής υπηκοότητας με την ίδια διαδικασία διορισμού.

Πρόταση δυσπιστίας

- Μόνο **συλλογική**.
- Μετά από πρόταση μομφής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- Με **φανερή ψηφοφορία**.
- Απαιτείται να γίνει δεκτή από τα 2/3 των ψηφισάντων και την πλειοψηφία των μελών του Ε.Κ.
- Η Επιτροπή αντικαθίσταται για **το υπόλοιπο της θητείας της**.

Βιβλιογραφία

- Μαραβέγιας, Ν. και Μ. Τσινισιζέλης (επιμ.) (2007), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση. Οργάνωση και Προοπτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Πλιάκος, Α. (2006), *Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμος 1, περί θεσμών*, Αθήνα: Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Bache, I., S. George and S. Bulmer (2011), *Politics in the European Union (Third Edition)*, New York: Oxford University Press
- Hix, S. (2009), *Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Nugent, N. (2012), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
- Peterson, J. and Shackleton, M. (eds.) (2002), *The Institutions of the European Union*, London: Oxford University Press.
- Wallace, H., M. Pollack, and A. Young (eds.) (2010), *Policy Making in the European Union (Sixth Edition)*, London: Oxford University Press.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γεώργιος Ανδρέου. « Το Πολιτικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης” . Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS397/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Ραμματά
Θεσσαλονίκη, χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

